

Splošne vesti.

NAJBEDNEJŠI.

(Iz kroga učiteljic.)

Ni mi govoriti o vseh bremenih in krivicah, ki nam teže ramena, opozoriti hočem le na najbednejše našega stanu, — to so oni, ki so izgubili najdražji zaklad, — ljubo zdravje — ter polagoma hirajo in umirajo.

V službi so si nakopali to ali ono bolezen; a ko zaprosijo za bolezenski dopust, jih zadenejo toliki stroški, kot bi si s tem hoteli privoščiti največji luksus. — Zdravniški komisiji obstoječi iz 2 ali 3 članov, vsakemu po 60 Din, samo za to, da te pregledajo, če hočeš imeti zdravila in navodila za zdravljenje, moraš zopet posebej k zdravniku. — Bolezen že itak sama prinaša ogromne stroške, kdor si je že sam poskušal, dobro ve, — pa, da nas izmoghajo do zadnjega, so uvedene še te razne pristojbine. — Ali ni to nekaj krutega in brezsrčnega?

Znan mi je slučaj neke mlade kolegince, ki nima ne staršev, ne nikogar, pri komur bi imela zaslombo. — Že prvo leto je vsled prevelikega navdušenja v razredu z 90 otroci in 3 odd. dobila katar na dušniku. Tekom 2 let jo je ta, kljub vednemu zdravljenju, docela onesposobil za nadaljno učiteljevanje. Prideljena je bila pisarni, kjer bi se naj izcelile brazgotine v grlu in lečile poškodbe na pljučih. Pa žalibog, njena bolezen je vedno le napredovala, tako, da je končno popolnoma izgubila glas in da se je pojavila na pljučih zopet nova izprememba.

Vso to dolgo dobo je mirno in udano pokrivala vse ogromne stroške zdravljenja s svojo borno plačo, — čudež, kako je sploh mogla izhajati. — Daljši dopust ji je sedaj nelzogiben; toda v dosego tega mora žrtvovati kar 3/4 svoje mesečne plače; a poleg tega pa jo še nemara predlagajo za upokožitev. »Mene ženejo te razmere naravnost v obup,« se je bridko pritožila proti meni.

Kako je mogoče, da so naredbe glede socialnih olajšav ob boleznih tako neusmiljene in krivične? — V boleznih, ko je človek najbolj potreben vsestranske pomoči in podpore, ravno tu se širijo kruti paragrafi in vihtijo bič nad revežem. — Torej samo v dosego dopusta par stotakov, — in če jih nima, kje naj jih vzame, — kdo mu posodi? — Ni dovolj, da mu bolezen razjeda življenske moči, nakladajo se mu potom takih naredb še skrbi, ki so včasih hušje od boleznih. — Kako potem ozdraveti, ko ti ne preostane niti pare za kak priboljšek; si sploh lahko zadovoljen, če si še smeš vsako jutro privoščiti navaden zajuterk! — Noben služabnik ni v boleznih tako zapuščen, kot učitelj! Vsak stan ima svoje bolniške blagajne, katere mu nudijo ob času boleznih vsaj skromne olajšave in udobnosti, le naš stan še nima take ustanove. — Kaj bo s S. U. S.? Nikomur se ne mudi in vendar kako potrebno bi bilo!

Želeti bi bilo, da bi se za vprašanje bolezenskih dopustov zavzelo pov. UJU ter skušalo odpraviti krivico, ki se godi najrevnejšim našega stanu. Takse za zdravniška mnenja naj bi plačale pristojne oblasti ali pa naj bi bile proste, kakor je bilo preje.

Zdi se mi, vsa ta pretirana natančnost je naperjena proti onim, ki brezvestno izkoriščajo dopuste — toda ljudje! — ali naj za takšne trpijo oni, ki so resnično bolni, ali se razne protekcije res ne dajo odpraviti drugače; kot edino na račun »najbednejših«?

— Opozarjamo na poročilo o postopanju pri vlaganju prošenj za pokoj in vdovnino, kar objavljamo v današnji številki v »Učiteljskem pravniku«. Prosimo tovariše in tovarišice naj si ta opis postopka spravijo za morebitno poznejšo uporabo, da se ne bo potem od nas zahtevalo, naj članek zopet ponatisnemo, ker si ga niso shranili — kar se nam je že tudi pripetilo. Vprašanje je prineslo zadnje čase mnogo razburjenja in povpraševanja, zato smo podali podrobna pojasnila.

— Kaj je s šol. zakonom? »Narodna Prosveta« piše: 28. jan. narodni poslanik g. Svetozar Dordević uputio je pitanje predsedniku Zakonodavnog Odbora u kome je izneo da je iz javnosti saznao, da je Projekat zakona o nar. školama podnet na rešenje Narodnoj Skupštini. Kako se svi primljeni zakonski projekti odmah upućuju Zakonodavnom Odboru, njega je iznenadilo što Projekat zakona o narodnim školama ni do danas nije štampan i razdat poslanicima na proučavanje dok je među tim daleko manje važan Projekat zakona o šerljatskim sudovima već raz-

dat članovima Zakonodavnog Odbora. Prema tome g. Dordević pitao je predsednika Zakonodavnog Odbora, da li je Projekat zakona o nar. školama u opšte upućen Zakonodavnom Odboru. Na ovo pitanje predsednik Zakonodavnog Odbora g. Duričić izjavio je: da predlog zakona o nar. školama do danas nije upućen Zakonodavnom Odboru na rešenje, niti je njemu što o tome poznato.

— Redukcija učiteljic ženskih ročnih del v Sloveniji je izvedla komistja, ki opravila v ministrstvu prosvete ta posel, ker se je postavila na stališče, da so te učiteljice nepotrebne in jih ne pozna srbski šolski zakon. Redukcija ni popolna in jih ostane 32. Ostalih doslej ni bilo mogoče rešiti, ker se razbije vsak tak poskus ob trmi dela komisije, ki stoji na stališču, da ne velja za te učiteljice člen 224 zakona o uradnikih.

— Protest UJU proti redukciji učiteljic ženskih ročnih del. Uprava UJU je poslala ministru prosvete g. M. Trifunoviću predstavko glede sklepa komisije za razvrstitev nameščenecv ministrstva prosvete, s katerim se učiteljice ročnih del na osnovnih šolah v Sloveniji reducirajo. Predsednik Udruženja tov. Stanković je sporočil ministru prosvete, da bo vse učiteljstvo naše države nastopilo proti temu neosnovanemu sklepu komisije.

— »Narodna Prosveta« za učiteljice ženskih ročnih del. V predzadnji številki je posvetila »Narodna Prosveta« znova svojo pozornost vprašanju učiteljic ženskih ročnih del in se energično zavzema za nje ter izreka proti redukciji. Veseli nas, da se stališče centrale popolnoma zлага v vseh nazorih z našim.

— Prevedeni niso v Sloveniji pomožni in zasilni učitelji, da se dobi s tem prostor za kandidate za učiteljsko maturo, ki še nimajo službe. Ako bi ne bilo za kako mesto kvalificiranih moči, se obrže začasno dosedanji. Vsi ostali pomožni učitelji, ki imajo veselje do učiteljskega stanu in trdno voljo, da položijo potrebne izpite, dobe lahko mesto v južni Srbiji.

— Prevedba učiteljskega osebja je končana v ministrstvu prosvete in se dostavi v prihodnjih dneh. Kot marsikateremu drugemu je napravila komisija krivico onim našim tovarišem, ki službujejo na učiteljskih in so kot glavni učitelji-profesorji, ker se ni ozirala na čl. 230. uradniškega zakona. Vsak, kdor se čuti prikrajšanega, ima pravico pritožbe na državni svet v roku 30 dni potem, ko se mu je priobčil odlok.

— Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglasu zadaj z debelimi črkami.

— Revizija uredbe o razvrščanju državnih uradnikov. Ker se poroča, da je vlada sklenila revizijo uredbe o razvrščanju je Pov. UJU v Ljubljani obnovilo svoje zahteve glede revizije te uredbe in je poslalo ponovno svoje zahteve v Beograd.

— Reduciranci pozor! Nekatera ministristva razpošiljajo penzijske dekrete za tiste uslužbence svojega resora, ki niso bili prevedeni po novem uradniškem zakonu. Dekretom so priložene tudi prejemnice. V tekstu prejemnice je tudi stavek, po katerem se upokoženec odpoveduje vsem pravnim sredstvom (pritožbi na državni svet)! Samoobsebi umevno se nihče ne more siliti k temu, kdor se misli pritožiti, naj stavek brez skrbi črta ali pa, da bo še bolj varno, črta in izrecno pripiše, da se ne odpoveduje pravnim sredstvom!

— Vlada je dovolila nekatere kredite, med temi tudi 500.000 Din za šole na Hrvatskem in v Slavoniji (za kurjavo).

— Krediti za uradništvo, vojsko in upokožence. Vlada je odobrila za izvedbo uradniškega zakona in zakona o prometnem osebju 600 milijonov dinarjev, dalje kredit za oboroževanje in reorganizacijo vojske v znesku 200 milijonov dinarjev; kredit 50 milijonov dinarjev za izboljšanje gmotnega položaja državnih upokožencev in upokoženk in 20 milijonski kredit za ustanovitev šol v pastvnih krajih.

— Ministrstvo prosvete opozarja vse osebe, ki se potezajo za učiteljska mesta, da prilože prošnji vselej tudi izkaze o svojem državljanstvu, zakonskem stanu, otrocih in dosedanjem poslu (poklicu).

— Odlikovani prosvetni delavci: Z redom sv. Save V. razr. tov. Andrej Rapè, okrajni šolski nadzornik v Ljubljani, tov. Marija Mehle, strokovna učiteljica v Ljubljani.

— Število učiteljskih abiturientov v Srbiji: Aleksinac 36, Beograd (ženska) 37,

Vršac 102, Danilov Grad 23, Jagodina 58, Kragujevac (žen.) 112, Negotin 31, Novi Sad (žen.) 57, Skoplje 00, Subotica 33, Sombor (žen.) 21, Sombor (muška) 24, Cetinje 00, Prilep 00, Beograd (Pedag. Odelj.) 35, Berani (Ped. Odelj.) 59, Kragujevac (Pedag. Odelj.) 00, Pirot (Pedag. O.) 36, Užice (Pedag. Odelj.) 41, Šabac (Pedag. Odelj.) 55. Ukupno: 760 od kojih su 417 moških i 343 ženskih.

— Državni zbor v Berlinu je zopet odložil uzakonitev šolskega zakona, ki so ga propagirali reakcionarni krogi in je odbil predlog po prizadevanju socialno-demokratskih in demokratskih krogov.

— Nov zemljevid o razdelitvi države na oblasti. Ministrstvo notranjih del je izdalo zemljevid administrativne razdelitve države na oblasti, kakor to določa Vidovdanska ustava. Poleg oblasti so na tem zemljevidu označene tudi meje 30 županij in 335 srezov. Ministrstvo bo razposlalo ta zemljevid na vse županije in srezke oblasti. Zemljevid je izdelal g. Peter Madžarevič.

— Oblastni referenti za vere. Ministrstvo za vere je odločilo, da imenuje za oblastne referente za vere pri velikih županih najstarejše predstavnike raznih veroizpovedanj, ki se nahajajo na teritoriju oblasti.

— Upokoženi učitelji in učiteljice. Minister prosvete je upokožil v področju Slovenije na njihovo prošnjo te-le učiteljice in učitelje: Josip Bezljaj, ravnatelj v Ljubljani, Fran Finžgar, učitelj meščanske šole v Dolnji Lendavi, Tomaž Bitenc, nadučitelj v Podlipi, Janko Cvirni, nadučitelj v Leskovcu, Franjo Darvaš, nadučitelj v Ženavljah, Albert Dominko, nadučitelj pri Sv. Križu nad Kostanjevico, Ignacij Grösslinger, nadučitelj v Puščavi, Anton Oselmann, nadučitelj pri Sv. Martinu pri Vurbergu, Leopold Kolarš, Teodor Suler, nadučitelj na Rakeku, Miha Vauhnik, nadučitelj v Hočah, Josip Vesjak, nadučitelj v Hajdinu, Jakob Žebre, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, Karel Fenjeveš, šolski vodja v Hodošu, Anton Glaser, šolski vodja pri Sv. Primožu na Pohorju, Davorin Lesjak, učitelj v Rušah, Martin Runovc, učitelj v Slovenjgradcu, Franjo Witzmann, učitelj v Ribnici na Pohorju, Andrej Varga, učitelj v Petrovcih, Marta Dimnik-Maier, učiteljica v Ljubljani, Marija Klemenčič, učiteljica v Mariboru, Ema Raunaher, učiteljica v Ljubljani, Marija Šerc, učiteljica v Ljubljani, Ivana Zupanec-Bregar, učiteljica v Velikih Poljanah, Cecilija Zwetti, učiteljica ženskih ročnih del v Marenbergu. Štirim učiteljem ozir. učiteljicam, ki so prosili za predčasno upokožitev, je odklonjena prošnja, in sicer trem, ker so za službo še sposobni, eden se pa mora dati ponovno zdravniško preiskati.

— Ob priliki sv. Save so bili odlikovani naslednji slovenski prosvetni in kulturni delavci: z redom sv. Save III. razreda: Franjo Kidrič, rektor univerze v Ljubljani; z redom IV. razreda: dr. Janko Lokar, inšpektor ministristva prosvete; dr. Valentin Korun, direktor II. gimnazije v Ljubljani; Josip Mazi, direktor realke v Ljubljani; Amat Škerlj, direktor gimnazije v Novem mestu; Anton Jeršinovič, direktor gimnazije v Celju; Alojzij Virbnik, profesor I. realne gimnazije v Ljubljani; z redom V. razreda: dr. Josip Debevec, profesor gimnazije v Ljubljani; Andrej Rapè, šolski nadzornik v Ljubljani; Marija Mehle, strokovna učiteljica v Ljubljani; Ivan Žolnir, nadučitelj v Ptuj — okolica; Karel Mavrič, nadučitelj v Gornji Radgoni; Avgust Požegar, nadučitelj v Oederovcih; Anton Kosi, ravnatelj v Središču; Josip Lasbacher, nadučitelj v Rušah; Aleksander Lunaček, nadučitelj v Št. Rupertu; Franjo Šetinc, nadučitelj v Prevorju.

NABIRALCEM »ZVONČKOVIH« NAROČNIKOV.

— Druga številka »Zvončka« izide 15. t. m., tretja pa že 1. marca. Javite vsled tega nemudoma naročnike za 2. št. do 15. t. m. in 3. št. do 25. t. m., da ne bo zamude. V bodoče prosimo, da nam javljate naročnike vsak mesec vnaprej za naslednjo številko. Če se boste držali tega reda, nam bo mogoče uravnati upravo »Zvončka« tako, da ga bodo imeli naročniki vselej že vsakega 1. ali 2. v rokah. — Javljamo obenem vsem našim zvestim nabiralcem, da nam je naklada I. številke pošla in jo bomo ta teden še enkrat nafisnili. Akcija je vrlo dobro uspela. Vsa čast našemu članstvu, zlasti moramo pohvalno omeniti tovariše in tovarišice iz ptujkega okraja, ki

so nam izredno veliko naročnikov pridobili. — Pogrešamo pa še mnogo šol iz Gorenjske in Notranjske. Pričakujemo, da se tudi tovariši in tovarišice iz teh krajev odzovejo našemu vabilu. Hitite s prijavitimi, da nam bo mogoče redno in točno vsako številko lista natisniti.

UPRAVA »ZVONČKA«.

Obrambni vestnik.

— Klerikalni napad na proslavo sv. Save je izzval v srbskih krogih mnogo začudenja. Počasi spoznavajo vsi krogi klerikalno nestrpnost in rušitev nacionalnega edinstva z gojitvijo verske nestrpnosti. Splošno prevladuje mnenje, da naj bi bila našim šolam, višjim in nižjim, svetosavska šolska slavnost zgled, kako je treba prirejati slične slavnosti, ki se pri nas žal vedno bolj opuščajo; višji šolski svet naj bi bil ljubljanskim šolam udeležbo naravnost zaukazal, kaj še, da bi jo naj bil prepovedal, kakor si želi fa-mozni »Slovenčev« »protestant«.

Učiteljski pravnik.

POSTOPEK PROSILCEV ZA UPOKOŽITEV IN VDOVNINO.

Med slovenskim učiteljstvom vlada nezadovoljstvo, ker prihajajo upokoženci pozno do zaslužene pokojnine. Temu razpoloženju je dal nekdo duška že v »Tovarišu« z dne 13. decembra 1923, kjer navaja i posamezne naredbe, toda one, ki ne veljajo za osnovno šolstvo, kajti številke — S. N. se nanašajo vedno na srednje šolstvo.

Da je končna ureditev pokojnine tako zamudna, je kriv deloma tozadevni pravilnik, ki je dober za razmere predvojnne Srbije, za naše pa samo z velikimi zamudami izvedljiv; posebno še, če se ne marajo ravnati po njem oni, ki prosijo za pokoj.

Zadnji razpis o upokožitvenem postopku je izšel 10. septembra 1923, in sicer pri statističnem odseku ministristva s št. St. 14.081. Poslan je bil vsem šolskim oblastim, vendar pa ministristvo še ni prejelo doslej ni ene prošnje za upokožitev, ki bi odgovarjala predpisanemu postopku.

Sestava prošenj.

Kdor hoče stopiti v pokoj prosi lahko hkrati za upokožitev in za odmero ter nakazilo pokojnine. Dvojni postopek je nepotreben. Vložiti pa mora dve identični prošnji s prilogami, ki so bile doslej tudi pri nas v navadi. Dobro je, če so sestavljene vse priloge v državnem, t. j. slovenskem ali srbohrvatskem jeziku, kajti pisarji statističnega urada ministristva niso večši nemščine ali laščine, enako tudi ne oni pri Glavni kontroli ter so upravičeni, zavrčati spise v madžarskem jeziku. Prevod si lahko sam vsakdo napravi, overovi mu ga pa lahko vsaka šolska oblast, seveda mora imeti žig.

Rešitev in odmera pokojnine.

Ministrstvo reši vsako prošnjo za pokoj v vseh slučajih, kjer so prosilci doslužili, v par dneh in dostavi odlok višjemu šolskemu svetu. Akt za odmero pokojnine se pa ne more ganiti, ker treba za to najprej uverenja o službeni dobi in o višini pokojnine.

Uverenje o službeni dobi.

To uverenje podpiše minister sam, dostaviti se mora prosilcu za pokoj, da ga prepíše in podpiše. S tem izjavi, da se sлага z vstetjem let in z višino pokojnine. Tega uverenja pa ne more izdati statistični odsek ministristva, ki ima to nalogo, ker nima za učitelje iz Slovenije vseh potrebnih statističnih podatkov. Te je treba šele dobiti od šolskih oblasti v Sloveniji.

Razrešnica od aktivne službe.

Pa tudi ako bi bill iz upokožitvenega akta razvidni, je sestava uverenja v ministristvu nemogoča, dokler nima razrešnice od aktivne službe. Doslej pa še ni vložil noben doslužen učitelj prošnje za upokožitev, kjer bi ne stalo: »na dopustu do končnega upokoženja.« Ker pa razreši od službe vsakega višji šolski svet, je treba čakati še na razrešnico. Za slovenske učitelje je doslej namreč samo višji šolski svet, do kdaj je prejel kdo aktivno

* Izpričevala: zrelostnega izpita, usposobljenostnega izpita in vse dekrete, iz katerih je razvidno službovanje in službena doba, v dveh izvodih.

plačo. O tem ne vodi ministrstvo podatkov.

Odobrenje Glavne kontrole.

Iz tega vidi lahko vsakdo, koliko časa mora preteči, da dobi ministrstvo vse dokumente, da more odmeriti pokojnino. Ko je akt v redu, gre na Glavno kontrolo, ki mora dati svoje odobrenje, preden se začne z izplačilom pokojnine. Glavna kontrola in ministrstvo smatrata pokojninske stvari za nujne in jih rešujeta hitro. Prošnje pa, ki niso v redu, morajo, kar je umevno, čakati na rešitev, dokler se jih ne uredi. Ker pa učiteljstvo — ne vemo iz katerega vzroka — doslej ni znalo pravilno opremiti svojih prošenj, so obležale, dokler se ni spravila zadeva po dopisovanju med uradi v red. Razpise je ministrstvo vedno dostavljalo šolskim oblastim, torej bi morali biti učiteljstvu znani.

Skrajšani postopek.

Ker je tu opisani postopek jako zamuden, se je sporazumelo ministrstvo z višjim šolskim svetom za skrajšano pot. Kdor se bo držal zahtev omenjenega razpisa, ta je lahko brez skrbi za hitro rešitev svoje prošnje. Seveda ne sme nihče vložiti prošnje za upokožitev, potem pa prositi, naj se rešitev njegove zadeve zavlači. Tudi taki slučaj se dogajajo!

Poleg omenjenih razlogov je počasne rešitve kriva tudi okolnost, da imamo toliko instanc: ministrstvo, oddelek za pravo pri pokrajinski upravi, višji šolski svet, okrajni šolski svet, šolsko vodstvo. Če zaleži pri vsaki teh stopenj prošnja le nekaj dni, je to že precej, kajti tudi naša pošta ni urna. Ako pa akt kje obleži, dokler ga ne pokliče na dan obujen klic prošilcev, je zlo gotovo. Ministrstvo se je prepričalo, da je potreboval marsikak akt iz Slovenije do Beograda več kot leto dni.

Prošnja naj se torej glasi za upokožitev in odmero penzije. Vsak dokument je potreben v dveh primerkih, ker obdrži enega ministrstvo v svojem arhivu, drugega pa Glavna kontrola. Prošnje in priloge ni treba kolkovati. Tudi odrednica mora biti v dveh izvodih.

Višji šolski svet je prejel tiskana uverjenja.

Prošnje za vdovino.

Vdove morajo priložiti razen dokumentov o službovanju dva mrtvaška lista, dva poročna lista, dve uradni potrdili o njihovem moralnem življenju in da so živele s pokojnim do smrti v zakonu ter dve potrdili, da se niso nanovo poročile. Ako je iz zakona kaj otrok, ki imajo pravico do pokojninskih prispevkov, je treba tudi priložiti krstne liste otrok v dveh primerkih. (Razume se, da je drugi izvod lahko od šolske oblasti overovljen prepis.)

Postopek pri onih, ki nimajo polnih službenih let.

Za one, ki še niso doslužili let, mora dati najprej Glavni Prosvetni Svet svoje mišljenje, ali se jih naj upokoji. V zadnjem času je postal Glavni Prosvetni Svet strožji, ker prihajajo zlasti iz Slovenije neprestano prošnje za predčasno upokožitev. Skoro vsaka naša učiteljica, ki se omoži in ima deset-let službe, oboli tako, da je za učiteljsko službo nesposobna. Ker nima v drugih krajih zakon tak pogubnih posledic, je postal Glavni Prosvetni Svet pozoren in je odbil v zadnjem tednu 4 take prošnje za upokožitev.

Urgence.

Da se omogoči čim hitrejša rešitev in se olajša položaj onim, ki prosijo za upokožitev, se je Pov. UJU obrnilo na inspektorja g. dr. Janko Lokarja, ki je kot zastopnik slovenske sekcije profesorskega društva nameščen v ministrstvu. On dragevolje olajša položaj vsakomur in mu rad pomaga s posredovanjem. Prosimo pa tovariše in tovarišice, naj ne bodo nestrpni in naj ne pišejo takoj za vsako malenkost v Beograd.

Kdor je opremil svojo prošnjo, kakor je povedano in še ni dobil rešitve po preteku enega meseca, odkar je podpisal uverjenje, naj javi to g. dr. Janku Lokarju, inšpektorju v ministrstvu prosvete (Beograd, Ministrstvo Prosvete), ki bo pogledal, kje je obtičala njegova zadeva. (Priložiti je vedno tudi znamko za odgovor).

Dokler se pravilnik ne izpremeni, se je ravnati po tem postopku.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— kpl Kralj Aleksander I. Junaškemu borcu za ujedinjenje SHS v našo skupno državo in prvi jugoslovanski kraljici Mariji. Zbral in priredil Jakob Dimnik, šolski ravnatelj. V Ljubljani 1924. Izdala, založila in tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 281. Cena lično vezani knjigi 40 Din.

— kpl Basne - Fables, od La Fontaine. 2. knjiga Francuske Biblioteke. Izdala: Nakladna Knjižara D. D. — Bibliografski Zavod — Zagreb. (Gunduličeva ulica, 24.) 1923. Cena 15 Din.

— kpl Dr. Karl Engliš: Denar. Poslovenil dr. Albin Ogris. Splošna knjižnica št. 4. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 236. Cena broš. 26 Din, vez. 32 Din.

— kpl Taksni in pristojbinski pravilnik. Strani 240. Cena 42 Din, po pošti 1.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

— kpl Hrvatsko-njemačko trgovsko dopisovanje. Izradio Dr. V. Prestini. Njemački tekst po Kleibel-Sedlakovu; Lebrbuch der Handelskorrespondenz. Uz prokušano metodo, da se dopisovanje sastavlja u dva jezika, ovdje najzajniece na jednoj strani u hrvatskom a na drugoj strani u njemačkom jeziku, nadodao je sastavljač na svojoj stranici ispod pisama tumač izraza u oba jezika, a na kraju knjige hrv.-njem. i njem.-hrvatski rječnik trgovačkih izraza. Ova knjiga zadovoljiti će davnim potrebama našeg trgovačkog svijeta. Cijena Din 40. — Bibliografski zavod d. d. Zagreb, Gunduličeva 24.

— kpl Deutsch-kroatische Handelskorrespondenz bearbeitet von Dr. V. Prestini. Der deut. Text nach Kleibel-Sedlak's: Lebrbuch der Handelskorrespondenz. Preis Din 40. Bibliografski zavod, d. d. Zagreb, Gunduličeva 24.

— kpl Mali Zehdenov Gospodarsko-trgovački zemljopis u preradi E. Dabca dugo se očekivao na našem knjižarskom tržištu. On će zadovoljiti potrebu svih onih, koji se spremaju za trgovački život bilo u školama ili privatno. Kraljevina SHS posebno je u njemu obrađena, pa prema tome knjiga sadrži sve ono, što je nama potrebno. Vel. 8°, meko vezana sa statističkim tablicama, str. 144. Cijena Din 28. Bibliografski zavod, d. d. Zagreb, Gunduličeva 24.

— kpl Francusko trgovsko dopisovanje, priredio dr. Milivoj Stojičić prema poznatom njem. udžbeniku Decker-Braun: Franz. Handelskorrespondenz. Vrlo laki i razumljivi tumač olakočuje svakome da nauči taj za nas važni predmet. U kratkom obliku uzeta je sva grada, koja je nužna za praksu i školu. Na kraju knjige nalazi se franc. hrv. rječnik stručnih izraza. Meko vezana, vel. 8° 130 str. Cijena Din 30. Bibliografski zavod, d. d. Nakladna knjižara. Zagreb, Gunduličeva, 24.

— kpl Dr. S. Mohorovičić Kratka uputa u političku aritmetiku sa pomoćnim tablicama (logaritmičkim, kamatnima i tablicama za osjguravanje). Jedini udžbenik za ovaj predmet u našoj književnosti i tim važniji, što u kratku uputu donosi ujedno i sve pomoćne tablice. Ta je knjiga neophodno potrebna za svaki veći trgovački ured i za svakog, koji se priprema za to zvanje. Cijena Din 46. Bibliografski zavod d. d. Nakladna knjižara Zagreb, Gunduličeva, 24.

— kpl Dr. Stanko Deželić, Pregled nauke o narodnom gospodarstvu. (Politička ekonomija.) Jugoslavenski Lloyd (1923. br. 227) piše: »Dr. Deželić dobro je shvatio, da nam treba jedan ovedi kompandij polit. ekonomije te nije žalio ni vremena ni truda, već se dao na veliki posao da ovakovo djelo stvori. On nam je podao djelo, u kojem su lakim i razumljivim stlom objašnjena i prikazana sva poglavja polit. ekonomije s osobitim obzirom na potrebe privrednih krugova... Veliko poznavanje stručne literature kako domaće tako i strane bilo je mogućnošću, da je autor mogao našoj javnosti podati ovaj vrlo uspjesi pregled polit. ekonomske doktrine, koji je vrlo dobar, stvaran i objektivno vodj za sve one, koji žele steći svestrano informaciju o svim najvažnijim gospodarskim pitanjima.« Meko vezano, vel. 8°, 448 stranica. Cijena Din 90. Bibliografski zavod d. d. Nakladna knjižara. Zagreb, Gunduličeva, br. 24.

Ocene.

— k Kralj Aleksander I. Junaškemu borcu za ujedinjenje SHS v našo skupno državo in prvi jugoslovanski kraljici Mariji. Zbral in priredil Jakob Dimnik, šolski ravnatelj. V Ljubljani 1924. Izdala, založila in tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 281. Cena lično vezani knjigi je 40 Din.

Vsebinska: I. Državna himna. — II. Istorija srbskoga naroda. — III. Rodovina Karadjordjevičev. — IV. Narodna sužnost. — V. Osvojenje. — VI. Himna svobode. — VII. Ujedinjenje. — VIII. Kraljevič Aleksander. — IX. Kralj Aleksander I. — X. Zaroka kralja Aleksandra I. — XI. Romunija — domovina naše kraljice. — XII. Poroka kralja Aleksandra I. — XIII. Kralj in kraljica na Bledu. — XIV. Izlet Ni. Veličanstev križem Slovenije. — XV. Anekdote. — XVI. Prvi jugoslovanski sokolski zlet v Ljubljani. — XVII. Kronski svet v Ljubljani. — XVIII. Slovenska narodna himna. — Slike: 1. Kraljica Marija. — 2. Kralj Aleksander I. — 3. Karadjordje (Crni Juri). — 4. Kralj Peter I. Osoboditelj. — 5. Knežinja Zorka. — 6. Knez Arsen. — 7. Kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom. — 8. Kralj in kraljica na telovadišču. — 9. Nikola P. Pašić. — Vsebinska te knjige bo zlasti za šole in šolske patriotečne slavnosti globoka zakladnica. V vsakem poglavju so med članki zgodovinske vsebine prepletene tudi primerne pesmi za deklamacije in petje. Knjiga podaje važne dogodke iz zgodovine Karadjordjevičev ter posebej še iz življenja našega kralja, ki si je v kratkem času svojega vladanja osvojil slednje slovensko srce. Zgodovinski sestavki, pesnice in anekdote, izvenevajo v akorde narodnega in državnega edinstva, požrtvovalnosti, poveščavanja bratske sloge, vzgoje dinastičnega čuta ter vdanosti in zvestobe do dinastije Karadjordjevičev. Razni sestavki, krajevne beležke in anekdote o našem kralju in kraljici, ki sta potovala križem Slovenije, nam pričajo, da je napravil posest Ni. Veličanstev v Sloveniji na narod najboljši vtis. Narod na ulici je vriskal in plakal veselja, kadar je imel priliko videti svojega kralja in kraljico. Iz spoštovanja in vdanosti so kazale matere svojim dojenčkom slovenskega kralja in slovensko kraljico in v marsikaterem očesu so stale solze samega veselja. Takih prizorov je v izobilju nanzanih v tej lepi knjigi, ki je izšla lično vezana, na lepem papirju in v lepem tisku, tako da se predstavlja izredno ugodno in avtor Jakob Dimnik je podal tu temeljito in simpatično zgodovinsko

sko delo, ki je koristno za državno idejo. Zategadelj naj bi nobena slovenska šola ne pogrešala te praktične knjige. Priporočamo jo pa vsakemu učitelju in učiteljici še posebej, ker bo vsakemu izredno dobro služila pri pouku in patriotečnih slavnostih. Pa tudi v narodnih knjižnicah, bralnih društvih, čitalnicah in družinskih (domačih) knjižnicah bi ne smeli pogrešati te knjige.

— k Basne - Fables, od La Fontaine. Druga knjiga ove moderne biblioteke izašla je u redakciji prof. dr. J. Nagy. Ona je najbolje delo slavnog francuskog basnospisaca La Fontaine. Te duhovite, zanimljive i pune moralnih pouka basne, od svih čitalaca uvek su bile rado čitane. — Jean de La Fontaine rođen je 8. jula 1621. u Châteauneufu, u provinciji Sampagni, a umro je 13. aprila, 1695. godine u Parizu. On je jedan od onih genijalnih pisaca francuske literature iz plodnog doba 17. veka, koje je dalo: Mollera, Rasina, Boileau-a, Deskartes-a i mnoge druge naučnike i književnike. Plejada ovih slavni pisaca usavršila je francuski duh i pronela je slavu francuske kulture širom sveta. La Fontaine je napisao i ova dela: »Contes et nouvelles« u pet knjiga i »Fables« u 12 knjiga. Njegove basne napisane u lepim i glatkim stihovima, predstavljaju u životnim bojama raskošnu prirodu, i u opšte imaju veliku didaktičku vrednost. On je odlično poznavao ljude i život životinskog sveta. Pun iskustva, on je u svojim poetskim basnama verno slikao razne tipične ličnosti i fantastične događaje, iz kojih je vejsao duh svežine i srdačnosti. Te basne bile su i u estetskome pogledu prave umetničke tvorevine, čiju plastičnost i savršenost nije docnije mogao dostići ni jedan basnospisac. Za to je veliki francuski kritičar Sent-Bey i kazao, da je La Fontaine pravi francuski Homer. Ove interesantne i poučne basne čitaju se u originalu sa najvećim uživanjem. Zbog toga mi tople preporučujemo ovu odabranu zbirku basana, svima onima koji znaju francuski jezik. Zaista, mnoge od ovih basana su odavno prevedene i na naš narodni jezik, ali, one gube u prevodu mnogo od svoje vrednosti i lepote. — Sve odabrane knjige koje je do sada izdala ova Francuska Biblioteka, što je glavno, imaju i kratke biografije o njihovim autorima, i vrlo lepe komentare, koji tumače razne teže reči i duhovite francuske izreke. Za to je lako čitati i razumeti potpuno ceo tekst. Ova dela su vrlo zgodna za učenike, studente i sve one, koji žele da usavrše svoje znanje u književnom francuskom jeziku. S obzirom na današnju veliku skupocu materijala, cena ovih ukusnih knjig je umerena. — Veritas.

— k Dr. Karl Engliš: Denar. Poslovenil dr. A. Ogris. Denarni problem je zelo kompliciran in težaven in ga ni mogoče storiti vsakomur jasne-ga, vkljub temu pa sem se potrudil. — tako tolmači avtor dr. Engliš v svojem predgovoru k temu spisu, — da bi se mogel vsak inteligent dokopati k njegovemu razumevanju. Ta, do izvestne mere popularizacijski namen je izključil iz dela znanstveno polemiko in razmotrivanje tujih teorij. Tako se je pač zgodilo, da formalno iz tega dela ni posneti, kaj je v njem novega in lastnega in kaj je prevzeto. Avtor je torej skušal razsvetliti v tem zanimivem narodno-gospodarskem spisu denarstven problem iz širokih vidikov, in razširil in pripremil to delo tako, da bi služilo tudi širšim krogom intelligenc kot orientacijski spis o denarju. Zato je sprejel v to delo tudi elementarne gospodarske in denarstvene razlage, da bi nudil ta spis kolikor mogoče popolno sistematično orientacijo o denarju, v kolikor niso tiskovne težave neizprosno zahtevale štednje s prostorom. Mi Slovenci, kakor vobče Jugoslovani nimamo še analognega sistematičnega spisa o denarju. Naša narodnogospodarska literatura ima v tem pogledu veliko vrzel. Zato je tople pozdravljati podjetnost založbe Splošne knjižnice, ki je s slovenskim prevodom te znamenite knjige odličnega češkega strokovnjaka-teoretika in praktika, saj je bil dr. Engliš češki finančni minister glasovitga spomina — izpolnil to vrzel. Zato bo ta spis zanimiv in važen ne samo v meritornem pogledu, nego tudi iz slovenskega terminološkega vidika. Zunanja oprema knjige, papir in tisk, je zelo lična, kakor sploh vsi zvezki Splošne knjižnice, cena pa razmeroma kaj nizka, tako, da ne dvomimo, da bo našla mnogo prijateljev.

— k Taksni in pristojbinski pravilnik. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Strani 240. Cena 42 Din, po pošti 1.50 Din več. K zakonu o taksah in pristojbinah je izdala sedaj Tiskovna zadruga še obsežni taksni in pristojbinski pravilnik, ki zakon razlaga in spopolnjuje.

Nasa gospodarska organizacija.

— g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Učiteljski zbor na Primorskem pri Kranju Din 50. — Tarok: Stiasny, Lunaček, Benedičič in kibic Brezovar v Mirni na Dolenjskem Din 30. — Skupaj Din 80; zadnjič izkazanih Din 8332 = Din 8412. Hvala! — Bratje, v svoje brazde sejmo, sebi obresti od svojega štejmlo! (Gangl: Moje obzorje.) — Jakob Dimnik, blagajnik.

— g Članarina za učiteljski konvikt za leto 1924: 2. Juraj Režek, učitelj v Ljubljani Din 10. — »Male ribice, dobre ribice!« — Pokrovitelji so v smislu § 6. društvenih pravil letne članarine oproščeni, in sicer: Andoljšek Bernard, Dimnik Jakob, Janko Žirovnik, Engelbert Gangl, Andrej Rapè, Julij Slapšak, Emil Adamič, Pavel Flerè, Ivo Trošt, Fran Marolt, Luka Jelenc, Ivan Lapajne, Ivan Šemrl, Anton Gnuš, Josip Reich. — Logaško učiteljsko društvo. — Pedagoško društvo v Krškem. — Kranjsko učiteljsko društvo. — Hran. in pos. Učit. konvikta. — Učiteljsko društvo Ljubljanske okolice. — Sevnjsko učiteljsko društvo. — Kamniško učiteljsko društvo. — UJU. — Učiteljska tiskarna. — Litijsko učiteljsko društvo. — Pokroviteljina znaša Din 250 enkrat za vselej. — Jakob Dimnik, blagajnik.

— g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Mejovšek Rado, nadučitelj, Orla vas, 20 Dn; Posojilnica in

hranilnica v Središču 50 Din; učiteljstvo osnovne šole v Slivnici pri Mariboru za 1923. l. 50 Din; učiteljsko društvo za Mežiško dolino (2. polov.) 191 Din; učiteljstvo osnovne šole v Krčevini pri Mariboru namesto venca na grob umrlega sina nadučitelja M. Pučelika 100 Din; za Ganglov kamen so darovali: učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico 100 Din; Pojbič Julij, šolski vodja v Gornji Slaveči (Prekmurje) 50 Din; šolsko vodstvo Turnišče (Prekmurje) 30 Din; šolsko vodstvo Petešovci (Prekmurje) 20 Din; Jelovšek Fortunat, nadučitelj, Liboje, 25 Din; učiteljstvo na Teharjih (na račun poviškov) 10 Din; učiteljsko društvo za Laški okraj 160 Din; Štibler Ivan, učitelj, Sv. Anton n. P. 10 Din; učiteljstvo osnovne šole pri Sv. Lenartu v Slov. goricah (Velnar Jože in Amalija, Šafarič, Šegula, Stuhec) 35 Din; učiteljstvo deške osnovne šole v Celju (Voglar, Gobec, Pogačnik, Kranjc, Stanete, Sepe, Vizjak, Žagar) 60 Din; Pavel Ladislava, učit.-vod. v Žižki (Prekmurje) 10 Din; obveznice 7% drž. posojila so darovali: Visenjak Jerica, učit. Žetale 3 à 100 Din (III. 1924), Kodela - Grosman Karolina, učit. Žetale, 1 à 100 Din (IX. 1923), Bajt Ignacij, učit. v pok. Maribor 1 à 100 Din (III. 1924), skupaj 1010 Din; zadnjič izkazanih 4627 Din = 5637 Din. Srčna hvala! — M. Kožuh, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= PED. DID. KROŽEK V MARI-BORU. Dne 12. februarja ob 5. uri popoldne se vrši v risalnici deške meščanske šole občni zbor, h kateremu prosijo podpisani odbor čim številnejšega odziva, da se pomenimo o smernicah in delu za bodoče poslovno leto. — Odbor.

Poročila:

+ SLOVENJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo kljub skrajno slabemu vremenu ob povoljnem številu članov dne 6. decembra 1923 v Slovenjgradcu. Od 32 članov je bilo navzočih 23. Gostje so bili: Okrajni šolski nadzornik g. Grmovšek in tov. A. Živko iz Slovenjgradca, ki z novim letom pristopi k našemu društvu.

Dopisi: Predsednik je razpravljajl o došlih dopisih »U. D.« v Mariboru in »Zvezi kulturnih društev« v Ljubljani. G. nadzornik je priporočal vsled dopisa hčerke pokojnega prof. Lavtarja novopredelane računice njenega očeta. Poleg tega je priporočal še nekaj pomožnih knjig za zemljepisni in domoznanstveni pouk.

Predavanja: G. nadzornik je nadalje pojasnjeval izpolnjevanje novih šolskih in osebnih popisnic, za kar so mu bili šolski voditelji in ostalo učiteljstvo zelo hvaležni. — Z velikim zanimanjem so nato sledili navzoči izčrpnemu predavanju tov. ravn. Vrečka »O taktosti in kolegijalnosti učiteljstva«.

Slučajnosti: Sledile so še nekatere interne zadeve društva, nakar se je zborovanje zaključilo.

Dan in vzpored prihodnjega zborovanja — občnega zbora — se pravočasno objavita.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ je zborovalo v sredo, dne 9. prosinca t. l. ob pol 10. uri na Zidanem mostu ob prav povoljni udeležbi. Veselo, praznično razpoloženje je povečala navzočnost našega g. šolskega nadzornika tov. L. Černeja. Nas vseh iskren pozdrav je veljal njemu in na novo v društvo sprejetim tovarišem Jenkovi, Pečariču in Vidmarju.

Društvene zadeve: Ker je brošura dr. Žgeča »O problemu vzgoje najširših plasti našega naroda« zelo važna za vsakega učitelja, a je istim vsled denarnih neprilik skoraj nemogoče, da si jo nabavi, sklene se poravnati račun za iste iz društvene blagajne, knjižico pa razdeliti med člane.

Poročilo tajnice. Iz poročila tajnice posnemamo, da je šlo društvo koncem leta 107 članov, ki so se z malimi izjemami vsi zavedali svoje stanovske dolžnosti; se udeleževali društvenih zborovanj in bili tudi točni plačniki članarine. Svoje poročilo zaključuje s klicem, k vztrajnosti v resnem, smotrenem delu v dosego boljših dni.

Poročilo blagajnika izkazuje prav lep ostanek po kritju vseh tekočih stroškov. Za prihodnje leto se določi letna člana-